

ΓΡΑΠΤΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ: _____ ΑΡΧΑΙΑ _____

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: _____ ΚΑΤΣΟΥΛΙΑ _____ ΧΡΟΝΟΣ: _____

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: _____ ΤΜΗΜΑ: _____ Γ12

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ: ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ

α) Μαρτυρεῖ δέ καί τό γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γάρ νομοθέται τούς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοῦς, καί τό μέν βούλημα παντός νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δέ μή εὖ αὐτό ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καί διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθή φαύλης. Ἐπι ἐκ τῶν αὐτῶν καί διά τῶν αὐτῶν καί γίνεται πᾶσα ἀρετή καί φθείρεται, ὁμοίως δέ καί τέχνη· ἐκ γάρ τοῦ κιθαρίζειν καί οἱ ἀγαθοί καί κακοί γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δέ καί οἰκοδόμοι καί οἱ λοιποί πάντες· ἐκ μέν γάρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοί οἰκοδόμοι ἔσσονται, ἐκ δέ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γάρ μή οὕτως εἶχεν, οὐδέν ἄν ἔδει τοῦ διδάξαντος, ἀλλά πάντες ἄν ἐγίνοντο ἀγαθοί ἢ κακοί.

β) Σημεῖον δέ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἕξεων τήν ἐπιγιγνομένην ἡδονήν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μέν γάρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καί αὐτῷ τούτῳ χαίρων σῶφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καί ὁ μέν ὑπομένων τά δεινά καί χαίρων ἢ μή λυπούμενός γε ἀνδρείος, ὁ δέ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονάς γάρ καί λύπας ἐστίν ἡ ἠθική ἀρετή· διά μέν γάρ τήν ἡδονήν τά φαῦλα πράττομεν, διά δέ τήν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διό δεῖ ἤχθαι πῶς εὐθύς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησίν, ὥστε χαίρειν τε καί λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἢ γάρ ὀρθή παιδεία αὕτη ἐστίν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε τα τμήματα : «Μαρτυρεῖ δέ ... φαύλης» και «Περὶ ἡδονάς... αὕτη ἐστίν».

(Μονάδες 10)

2. **α' απόσπασμα:** Να επισημάνετε τη συλλογιστική πορεία του Αριστοτέλη με συγκεκριμένες αναφορές στην ενότητα.

(Μονάδες 15)

3. **β' απόσπασμα:** Να αναλύσετε τον τρόπο με τον οποίο συνδέει ο Αριστοτέλης την ηδονή ή τη λύπη με την ηθική αρετή.

(Μονάδες 15)

4. α) **πολίτευμα, διηνεκές, γενέτειρα, σχέση, παραγωγός:** Να συνδέσετε τις λέξεις που σας δίνονται με τις ομόρριζές τους λέξεις του κειμένου.

β) **ἔδει, διδάξαντος:** Να γράψετε συνώνυμα ρήματα στην α.ε.

γ) **διαφέρει:** Να συνθέσετε το β' συνθετικό της λέξης με τις προθέσεις **εις, πρὸς, περὶ** και με τα ομόρριζά τους ουσιαστικά στη ν.ε. να σχηματίσετε προτάσεις.

(Μονάδες 10)

5. Ο Αριστοτέλης στα Ηθικά Νικομάχεια χωρίζει την ψυχή σε μέρη. Ποια, είναι αυτά και πώς από το χωρισμό της ψυχής σε αυτά τα μέρη καταλήγει να διακρίνει τις αρετές σε ηθικές και διανοητικές;

(Μονάδες 10)

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Κατά Αρειστογείτονος Β §1-4

δεῖ δ' ὑμᾶς ἅπαντας μὲν ἀπείργειν καὶ κωλύειν τοὺς παρανομοῦντας, πολὺ δὲ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντας καὶ τοὺς πολιτευομένους· διὰ γὰρ τούτους τὰ κοινὰ καὶ βλάπτεσθαι πέφυκεν, ἐὰν ὧσι φαῦλοι, καὶ τὰ μέγιστα πάλιν ὠφελεῖσθαι, ἐὰν ὧσιν ἐπιεικεῖς καὶ θέλωσιν ἐμμένειν τοῖς νόμοις. ὡς ἐὰν ἅπαξ δῶτε τοῖς ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐγχειροῦσί τι πράττειν τὸ παρανομεῖν καὶ καταφρονεῖν τῶν ὠρισμένων δικαίων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἅπαντας ἀπολαύειν τοὺς μετέχοντας τῆς πόλεως. ὥσπερ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἁμαρτημάτων ἃ συμβαίνει περὶ τοὺς πλοῦς, ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν τις ἁμάρτη, βραχεῖαν τὴν βλάβην ἤνεγκεν, ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ, κοινήν τὴν ἀτυχίαν ἅπασιν τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκεύασεν, ὡσαύτως τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἁμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας, τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ πολιτευομένων εἰς ἅπαντας ἀφικνεῖται.

- ἀπείργω= απομακρύνω
- ἐπιεικής= τίμιος
- ἀποσφάλλω= κάνω λάθος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. **Να μεταφράσετε το απόσπασμα**

(Μονάδες 20)

2. **α. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:**

(Μονάδες 5+5)

φαῦλοι: τη γενική πληθυντικού του θηλυκού και την κλητική ενικού του ουδετέρου
ἐπιεικεῖς: τη δοτική πληθυντικού στο ίδιο γένος και την αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου

ταῖς ναυσὶν: την αιτιατική ενικού και την ονομαστική πληθυντικού

βραχεῖαν: τη γενική ενικού στο αρσενικό και την αιτιατική ενικού του θηλυκού στο συγκριτικό

ἅ: την δοτική ενικού και πληθυντικού

β. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται

κωλύειν: το β' ενικό ευκτικής και προστακτικής αορίστου

ἐμμένειν: το γ' ενικό οριστικής παρατατικού και το γ' πληθυντικό ευκτικής μέλλοντα

τοὺς μετέχοντας: το απαρέμφατο του αορίστου στη φωνή που βρίσκεται

δῶτε: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή και το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου στην μέση φωνή

καταφρονεῖν: β' πληθυντικό ευκτικής ενεστώτα και το γ' ενικό οριστικής παρακειμένου

ὧσι: το β' πληθυντικό οριστικής υπερσυντέλικου

3. **α. Να χαρακτηριστούν συντακτικῶς οι λέξεις: τῶν ναυτῶν, βραχεῖαν, τοῖς ἐμπλέουσι**
(Μονάδες 3)

β. ἐὰν ἅπαξ δῶτε τοῖς ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐγχειροῦσί τι πράττειν τὸ παρανομεῖν καὶ καταφρονεῖν τῶν ὠρισμένων δικαίων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἅπαντας ἀπολαύειν τοὺς μετέχοντας τῆς πόλεως: Να αναγνωριστεῖ ο υποθετικός λόγος και να μετατραπεί σε αντίθετο του πραγματικού
(Μονάδες 3)

γ. «ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ, κοινήν τὴν ἀτυχίαν ἅπασι τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκεύασεν» : **Να συμπυχθεῖ ἡ δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχική (Μονάδες 2)**

δ. «τοὺς παρανομοῦντας»: **Να αναλυθεῖ σε δευτερεύουσα πρόταση (Μονάδες 2)**